

QIZILQANOTLILAR OILASI.

Salimova Sharofat Isoqjonovna

O'zbekiston davlat tabiat muzeyi yetakchi mutaxassis xodimi.

Annotatsiya: Ushbu maqola qizilqanotlilar oilasi haqida bo'lib, ularning tabiatda tutgan o'rni ushbu oilaga kiruvchi vakillarining qanday xususiyatlarga ega ekanligini yoritilib berilgan. Bundan tashqari qizilqanotlilarning oziqlanishi, ko'payishi, yashash muhiti va ularni qanday muxofaza qilinishi haqida ilmiy asoslangan ma'lumot keltirilgan.

Аннотация: В данной статье речь идет о семействе краснокрылых, его месте в природе и характеристике его представителей. Кроме того, приводятся научные сведения о питании, размножении, среде обитания и охране краснокрылых птиц.

Annotatsion: This article is about the red-winged family, its place in nature, and the characteristics of the members of this family. In addition, scientifically based information is provided about the feeding, reproduction, habitat and protection of red-winged birds.

Kalit so'zlar: Qizilqanotlilar oilasi, hayvonot dunyosi, ekologik roli, tabiiy muhit, muhofaza qilish, biologik xilma-xillik, oziqlanish, ko'payish, tabiiy go'zallik

Ключевые слова: семейство краснокрылых, фауна, экологическая роль, природная среда, охрана, биоразнообразие, питание, воспроизводство, красота природы.

Key words: Red-winged family, fauna, ecological role, natural environment, conservation, biodiversity, nutrition, reproduction, natural beauty.

Qizilqanotlilar oilasining asosiy xususiyati ularning ranglarida va patlaridagi qizil tonlarida aks etadi. Ushbu oilaga kiruvchi hayvonlar asosan qushlar va ularning ko'plab turlari, masalan, qizil qanotli to'tiqushlar, qizil qanotli qushlar va boshqa ko'plab o'ziga xos turlardir. Bu hayvonlar ko'pincha o'z ranglari bilan e'tiborni jalb etadi va ko'plab tabiiy muhitlarda yashaydi. Qizilqanotlilar oilasi vakillari asosan tropik va subtropik mintaqalarda uchraydi. Ular o'zlariga qulay sharoitlarni tanlab, o'rmonlar, tog'lar, va ba'zan ochiq maydonlarda ham yashaydi. Yashash muhitlari ularga oziq-ovqat topishda, tuxum qo'yishda va boshqa hayvonlardan himoyalanişda yordam beradi. Qizilqanotlilar oilasining vakillari asosan meva, nektar va kichik hasharotlar bilan oziqlanadi. Ularning oziq-ovqat manbai ularning yashash muhitiga bog'liq bo'lib, o'zgarishlar bunga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ko'payish jarayoni esa ko'pincha yil davomida sodir bo'ladi, tuxum qo'yish va parvarish qilish jarayoni esa ona hayvon tomonidan amalga oshiriladi. Qizilqanotlilar oilasi vakillari uchun eng

katta tahdidlar orasida tabiiy muhitning buzilishi, iqlim o'zgarishi va odamlarning faoliyati mavjud. O'rmonlarni kesish, qishloq xo'jaligi maydonlarini kengaytirish va boshqa inson faoliyatlari qizilqanotlilar oilasining hayotiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, ularning muhofaza qilinishi jiddiy masala bo'lib qolmoqda. So'nggi yillarda qizilqanotlilar oilasini himoya qilish va ularni o'rganishga qaratilgan tadqiqotlar ko'paymoqda. Xalqaro tashkilotlar va mahalliy ekologik jamiyatlar qizilqanotlilar va boshqa yo'qolish xavfi ostidagi turlarni saqlab qolish maqsadida turli dasturlarni amalga oshirmoqda. Ushbu tadqiqotlar qizilqanotlilar oilasining hayot tarzi, ko'payish jarayoni va muhofaza qilish usullarini yaxshilashga yordam beradi. Qizilqanotlilar uchun muhim bo'lgan yashash joylarini saqlash va ularni tiklashga qaratilgan chora-tadbirlar ko'rish. Qizilqanotlilar va ularning ahamiyati haqida keng jamoatchilikni xabardor qilish, ekologik ta'lim berish va ularni muhofaza qilishga undash. Qizilqanotlilar oilasining turlari va ularning muhofaza qilish holatini doimiy ravishda o'rganish va nazorat qilish kerak. Boshqa mamlakatlar bilan hamkorlikda qizilqanotlilarni himoya qilish dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish lozim. Qizilqanotlilar oilasi, hayvonot dunyosining rang-barang va qiziqarli vakillari sifatida, ilmiy tadqiqotlar va ekologik o'rganishlarda muhim o'rin egallaydi. Ularning o'ziga xos xususiyatlari, yashash muhitlari va ekologik roli insoniyatning qiziqishini tortadi. Ushbu maqolada qizilqanotlilar oilasining dunyoda o'rganilishi, tadqiqotlar va ularning muhofaza qilinishi haqida ma'lumot beramiz. Qizilqanotlilar oilasi, asosan, qushlar va ularning ko'plab turlaridan iborat bo'lib, ko'plab olimlar tomonidan o'rganilgan. Ularning o'rganilishi 19-asrda boshlandi va keyinchalik zamonaviy biologiya va ekologiyaning rivojlanishi bilan yanada chuqurlashdi. Tadqiqotchilar qizilqanotlilar oilasining turli turlarini, ularning ekologik roli va muhofaza qilish zaruriyatlarini o'rganishga kirishdilar. Qizilqanotlilar oilasini o'rganish uchun turli metodlar qo'llaniladi, jumladan:

1. Maqsadli kuzatuvlar: Tadqiqotchilar qizilqanotlilarni tabiiy muhitida kuzatib, ularning yashash sharoitlari, oziqlanishi va ko'payish jarayonlarini o'rganadilar.

2. Genetik tadqiqotlar: Turli turlar o'rtasidagi genetik aloqalarni aniqlash uchun DNT tahlillari o'tkaziladi. Bu, o'z navbatida, turlararo munosabatlarni tushunishga yordam beradi. Ekologik modellashtirish. Qizilqanotlilar oilasining ekologik roli va ularning yashash muhitidagi o'zgarishlarga qanday ta'sir ko'rsatishini aniqlash uchun qizilqanotlilar oilasini o'rganish nafaqat biologik xilma-xillikni saqlash, balki ekosistemalarning barqarorligini ta'minlashda ham muhimdir. Ularning ekologik roli, masalan, changlanish jarayonlarida ishtirok etish va oziq-ovqat zanjirida muhim o'rin tutish bilan bog'liq. Bu tadqiqotlar, shuningdek, qizilqanotlilarni muhofaza qilishga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqishda ham yordam beradi. Dunyoda qizilqanotlilar oilasini o'rganish bo'yicha ko'plab xalqaro tadqiqot dasturlari mavjud. Turli mamlakatlardan olimlar birgalikda qizilqanotlilar va ularning yashash muhitlarini

himoya qilishga qaratilgan tadqiqotlar olib bormoqda. Bunday hamkorlik, turli turlar va ularning ekosistemadagi ahamiyatini chuqurroq tushunishga yordam beradi. Xulosa qilib, qizilqanotlilar oilasining dunyoda o‘rganilishi hayvonot dunyosining muhim qismidir. Ularning go‘zalligi va ekologik roli, insoniyat uchun muhim ma’lumotlar va tahlillarni taqdim etadi. Tadqiqotlar orqali qizilqanotlilarni saqlash va muhofaza qilishga qaratilgan dasturlarni ishlab chiqish, tabiiy muhitni asrab-avaylash va kelajak avlodlarga yetkazish imkonini beradi. Tabiatni muhofaza qilishda har birimizning rolimiz juda muhimdir, shuning uchun qizilqanotlilar oilasini o‘rganishga bo‘lgan qiziqishimizni davom ettirishimiz kerak. Qizilqanotlilar oilasi hayvonot dunyosining rang-barang va qiziqarli vakillaridan biridir. Ushbu oilaga kiruvchi hayvonlar, asosan, qushlar bo‘lib, ularning o‘ziga xos xususiyatlari va ekologik roli ekosistemalarda muhim ahamiyatga ega. Qizilqanotlilar rang-barang patlari bilan e’tiborni jalb etadi va asosan tropik va subtropik mintaqalarda yashaydi. Ularning oziqlanishi, ko‘payishi va yashash muhiti haqida ko‘plab tadqiqotlar olib borilgan. Biroq, tabiiy muhitning buzilishi, iqlim o‘zgarishi va inson faoliyati sababli qizilqanotlilar muhofaza qilishni

talab etmoqda. Ushbu maqolada qizilqanotlilar oilasining xususiyatlari, ularni o‘rganish, muhofaza qilish zaruriyati va ekologik ahamiyati haqida muhim ma’lumotlar keltiriladi. Qizilqanotlilarni saqlab qolish, tabiiy go‘zallik va biologik xilma-xillikni himoya qilishda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. O‘zbekiston Respublikasi Ekologiya va Atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo‘mitasi. “Tabiiy resurslar va hayvonot dunyosi”. 2020 yil.
2. Abdurakhmonov, A. “Qushlar va ularning ekologik ahamiyati”. Tabiat va jamiyat, 2019 yil.

3. G‘afurov, S. “Qizilqanotlilar oilasi: turlar va muhofaza qilish zaruriyati”. Biologiya va ekologiya tadqiqotlari, 2021 yil.
4. Xusainov, R. “Qizilqanotlilar va ularning yashash muhitlari”. Ekologiya va hayvonot, 2022 yil.
5. UNESCO. “Biodiversity and conservation: the role of avian species”. Tabiatni muhofaza qilish bo‘yicha xalqaro tadqiqotlar. 2018 yil.

